

FRANJO ŠTIBLAR

SVETOVNA KRIZA IN SLOVENC

KAKO JO PREŽIVETI?

VSEBINA

Predgovor	11
Zahvale	13

UVOD

1. O NASTANKU IN CILJIH KNJIGE	17
2. KRIZNA SITUACIJA IN NAPOVED NADALJNEGA POSLABŠANJA	19
Položaj v svetu	19
Rezultati modela LINK	22
Predpostavke napovedi glede pogojev gospodarjenja	22
Napoved za leto 2009	23
Stanje slovenskega gospodarstva in napoved	28
3. ZAKAJ OSTAJA RESNICA O KRIZI ZAMOLČANA?	31

I. del: OKVIRI

1. ZAKAJ RAZLIČNI ODGOVORI NA EKONOMSKA VPRAŠANJA?	35
Predstavitve problema	35
Skok v zgodovino – nastanek in razvoj ekonomske znanosti	38
Razvoj znanstvenega spoznanja v ekonomski znanosti	38
Zgodovinski razvoj ekonomske znanosti	39
Predznanstvena faza.....	39
Problemi pri nastajanju ekonomske znanosti, sestavljene iz ekonomskih teorij.....	40
Sedanje stanje ekonomske znanosti	41
Značilnosti in problemi ekonomske znanosti	43

Definicija ekonomske znanosti	43
Razlikovanje ekonomske znanosti od neznanstvenih dejavnosti	44
Znanstvena metoda v ekonomski znanosti	46
Znanstvene teorije v ekonomski znanosti	47
Vrednostne sodbe v ekonomski znanosti	49
Subjekt ekonomske znanosti.....	52
Ekonomisti in njihova znanstvena skupnost	52
Izobrazba ekonomista.....	54
Ekonomska znanost v sistemu znanosti.....	55
Mesto ekonomske znanosti v sistemu znanosti.....	55
Znanstvenost ekonomske znanosti.....	57
Odnos ekonomske znanosti do nekaterih drugih znanosti.....	58
2. EKONOMSKE DOKTRINE V PRAKSI	60
Novejša zgodovina ekonomsko-teoretičnih konfrontacij v svetu	60
Opis	60
Narobe svet.....	63
Ekonomske doktrine v Sloveniji: spor med fiskalisti in monetaristi	65
Pregled dosedanjega razvoja.....	65
20. stoletje – do osamosvojitve	65
Čas samostojnosti Slovenije	67
Postopki	67
Prvi dve leti samostojnosti	67
Štiri strategije.....	68
Ekonomske vsebine v tranziciji.....	69
Ekonomski sistem.....	69
Ekonomska politika.....	71
Vstop Slovenije v EU in v EMU	72
Kako naprej v Sloveniji?	72
Vsebinska usmerjenost vladne koalicijske pogodbe	72
Kadrovska homogenost (vladne in svetovalske ekipe)	80

II. del: SVETOVNA KRIZA

1. OPIS NEPREMIČNINSKO-FINANČNE KRIZE V SVETU	85
Nastanek (in pok) hipotekarnega in finančnega balona	85
Oblikovanje legalne piramidne sheme	86
Kako je prišlo do finančne krize v ZDA?	92

Razširitev finančne krize po državah, regijah in celinah	95
Evropa	95
Japonska	97
Azija	98
Kitajska	98
Latinska Amerika in Karibi	98
Afrika	99
Oceanija	99
Najnovjše aktivnosti za omilitev finančne krize	100
Padec borznih indeksov v letu 2008	100
Padec hedge skladov	100
Denarni trgi so konec oktobra postopno oživelci	101
2. RAZLAGA TEMELJNIH VZROKOV KRIZE	102
Nastanek izvedenih finančnih instrumentov in listinjenja	102
Normativni akti finančne liberalizacije	104
3. VPLIV KRIZE NA REALNI SEKTOR GOSPODARSTVA – RECESIJA ALI CELO DEPRESIJA?	106
Znaki krize	106
Različni učinki recesije po različnih gospodarskih sektorjih in regijah	108
ZDA	109
Zahodna Evropa	110
Vzhodna Evropa: članice EU, CIS, Jugovzhodna Evropa	110
Kako se odzivajo rastoči trgi?	111
4. REŠEVANJE KRIZE	112
Sistemski pristop	112
Pravilno zaporedje reševalnih ukrepov	117
Urgentno reševanje likvidnostne krize	117
Odprava problemov solventnosti bank	118
Pomoč realnemu sektorju	119
Monetarna spodbuda realnemu sektorju	120
Zakaj se dolar krepi proti evru?	120
Fiskalna spodbuda	121
Kaj pravijo izkušnje iz preteklih kriz?	123

5. EKONOMSKOPOLITIČNE IMPLIKACIJE – VZROKI, KRIVDA IN POLITIČNA EKONOMIJA KRIZE	124
Tržni fundamentalizem kot vzrok krize	124
Kdo je kriv?	126
Krivci za nastanek hipotekarno-finančne krize.....	126
Krivci za napake pri reševanju krize	127
Politična ekonomija hipotekarno-finančne krize	129

III. del: KRIZA IN SLOVENIJA

1. UČINEK KRIZE NA SLOVENIJO: RANLJIVOST SLOVENSKEGA FINANČNEGA IN REALNEGA SEKTORJA GOSPODARSTVA	137
Negativni vplivi od zunaj	139
Dodatni notranji neugodni dejavnik	141
Posledice krize za Slovenijo	142
Posledice za finančni sektor	142
Posledice za realni sektor	143
Lastništvo gospodarskih in finančnih enot v času krize	144
Vrste lastnine in njeni subjekti	144
Ves svet podržavlja, Slovenija bi še vedno privatizirala.....	145
»Detajkunizacija« v sedanjih razmerah?.....	146
Podružnice tujih bank v Sloveniji so v lasti tujih držav	148
Primerna lastniška struktura slovenskega gospodarstva	149
2. KAKO UKREPATI V PRAKSI?	151
Sprejeti ali predlagani ukrepi do sredine novembra 2008	151
Rešitve na makroravni ekonomskega sistema in politike	153
Splošna pravila	153
Spodbujanje gospodarske aktivnosti	155
Socialna politika – dvig pokojnin za najrevnejše in dvig minimalnih plač.....	156
Zdravstvena in pokojninska reforma	156
Kako ukrepati v finančnih družbah: bankah, zavarovalnicah in ustanovah kapitalskega trga?	158
Banke	158
Diagnoza stanja – splošne ugotovitve iz izkušenj drugih	158
Stališča Združenja bank Slovenije	160
Sistemske izboljšave v bančništvu	161
Zavarovalnice	161

Predlogi za delovanje zavarovalnic v finančni krizi	162
Kaj lahko stori vlada in nadzorniki za zavarovalnice?	163
Sistemske spremembe v zavarovalništvu	163
Investicijski skladi in borza	164
Podjetja realnega sektorja	166
Splošne ugotovitve – diagnoza stanja v gospodarstvu	166
Lastni ukrepi gospodarskih družb in drugih enot realnega sektorja gospodarstva	168
Vladna in bančna podpora gospodarstvu	169
Zasebnik	172
Stanje zadolženosti slovenskih občanov	172
Po kakšnih načelih se odločamo pri vlaganju oziroma izbiri oblike premoženja?	173
Medčasovna preferenca kot diskontni faktor	178
Praktična odločitev: Kam nalagati, kaj se danes spleča posedovati?	179
Kako naj se Slovenec danes odloči glede zadolževanja in varčevanja in kako naj razporedi premoženje?.....	181
Tekoča potrošnja in varčevanje.....	181
Dva negativna nauka iz prakse	182
Razporeditev premoženja	183
Vloga vladnih in finančnih avtoritet pri ključnih odločitvah v krizi	186

IV. del: ZAKLJUČEK

1. NOVA FINANČNA ARHITEKTURA SVETA	192
Predlogi strokovnjakov o elementih nove finančne ureditve	192
Postopki – srečanja svetovnih politikov v boju s finančno krizo	198
Psihološki vidik nastanka finančnih kriz!	201
2. SINTEZA PREDLAGANIH REŠITEV SVETOVNE KRIZE IN KRITIČNI POGLED NANJE S SLOVENSKEGA VIDIKA	204
LITERATURA	207
Seznam kratic	211